

12. august 2011

UKA 2011/78

Inatsisartut suleriaasianni § 33 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

Suleqatigiiffik “Atuarfimmi Timersorneq” inatsisartut aningaasanut inatsitigut allannguutissatut siunnersuuteqarneq aqutigalugu aningaasanik 1,8 mio. kr.-inik ukiumoortumik aaningaasaliiffiqartalernissaa pillugu Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Malik Berthelsen, Siumut)

Tunnqavilersuut:

Kalaallit nunaanni innuttaasut peqqissuunissaannut unamminartoq nutaajusoq angisuujuorlu tassaavoq pualavallaarneq. Misissuinerup kingulliup takutippaa angutit 25%-ii arnallu 57%-ii pualasoorujussuurtut oqaatigineqarsinnaasut.

Ineriartornerup nassatarisaanik qangaaniilli kalaallit inooriaasaat nunani killerni inooriaatsimik taarserneqarsimasutut oqaatigineqarsinnaavoq. Naatsumik oqaatigalugu kalaaliminernit nerisaqarnerunermiit qallunaaminernit nerinerulersimavugut peqqinangitsunillu soorlu sodavandinik saftinillu assigisaanillu imigaqarnerulersimalluta. Ullutsinnilu innuttaasut amerlanerit timikkut aalatitsiffiullaanngitsumik suliffeqalersimapput ilutigitillugulu sunngiffimmi timi atorlugu sammisaqarneq ajortut amerlisimallutik.

Inoriaatsip taama allanngornera soorunami peqqissutsimut sunniuteqarpoq. Peqqinangitsumik inooriaaseqarnermik nappaataalersartut, soorlu type 2-imik sukkornermik, pualavallaarnermik, uummatimikkut taqqamikkullu nappaateqalersut ukiuni makkunani amerliartuinnarput, inooriaaserpullu allanngortinngikkutsigu Peqqinnissaqarfimmi ajornartorsiutit tamanna annersariler-tussaavaat.

Ajornartorsiutit tamakku qanoq iliuuseqarfiginiarlugit Paarisa Inuunerittalu nalunngilara tamak-kuninnga suliniuteqartut. Kisianni isumaga malillugu misilittakkakkalu tunnqavigalugit innut-taasut paasititsiniutinik agguaassiffigiinnarlugit oqalugiartfigiinnarlugilluunniit sunnerneqarnissaat killeqartorujussuuvoq.

Taamaattumik innuttaasut timiminnik aalatitsinerulernissaat anguniarutsigu naqqaniit, tassa mee-qaniit aallartittariaqarpugut, tasanilu suleqatigiiffik “Atuarfimmi Timersorneq” aallartereersuq timersornermillu ilisimasaqarluortoq atorluartariaqaripput isumaqarpunga. Pualavallaarnermik nappaateqalersarneq akiorniarlugu sulineq siusissumi aallartinneqartariaqartoq isumaqarpunga tamannalu meeqqat atuartuuneraniit timersornerulersinneratigut atuartuunerup kulturiatut taallugulusooq suliniarneq aallartittariaqartoq timersornerlu ileqqunngortittariaqarneranik isumaqarlunga. Timimik ilisimaarinnineq timillu atonera meeraanermiit ilinniartitsissutaasariaqarpoq inuiaqatigiinnilu taamatut suliniarneq tassaavoq siusissumik iliuuseqarnikkut nappaatinut allanut akiuiniarneq.

Kalaallit Nunaanni siusissukkut pualavallaalertarnerup amerlasuuni inuusuttunngornermi attaarneqartarnera misissuinermi paasineqarsimavoq. Tamannalu ilaatigut tunngaveqarsinnaavoq meeqqat inuusuttullu timiminnik aalatitsivallaarunnaarlutik qarasaasianik pinnguaatinillu assigiinngitsunik atuinerulersimanagerannik tamatumalu ilutigisaanik peqqinnangitsunik nerisaqarneruleranerannik. Tamannalu soorunami ernumanarpoq.

”Atuarfimmi Timersorneq” ingerlariaqqinissaminut suliaqarnerunissaminullu aningaasanik amigaaqarpoq. Paasissutissiinerallu malillugu 1.8 mio. kr.-inik aningaasaliiffigineqarsinnaasuuguni nuna tamakkerlugu suliniuteqarsinaalissagaluarpoq ilinniartitsisunillu pikkorissaasarerit aallartissinnaassagaluarlugit. Tamanna anguneqarsinnaavoq ilinniartitsisut pikkorissarneqarnerisigut suleqataanissaminut kajuminnerulernerat ilinniartitsinermilu allatuulli ilinniartitsissut pingaartinneqarluni ingerlanneqartalissagaluarpoq.

”Atuarfimmi Timersorneq”-rup maannamut suliniutai annertugisassaangikkaluartut iluaqutissartai naatsumik ima tunngavilersuutiginiarpakka:

”Atuarfimmi Timersorneq”-rup meeqqat atuarfianni atuartut timi atorlugu aalanerulernissaat anguniagaanut pingaarnersaavoq. Tunngaviusumik atuarfimmi timersornerup pingaartinnerulernissaa anguniakkat ilagaat, Atuarfitsialaallu peqqussutaata iluani timersornerup faagit angisuut peqatigalugit inissisimalernissaa anguniarneqarluni.

Suliniutini nuna tamakkerlugu maluginiarneqarnerpaasimasut ilaat, nunaqarfinnut karsinik timersuutini imalinnik tunioraaneq, nunaqarfiit timersornikkut timersornermilu atuartitsinerup ineriarnissaanut malunnaatilimmik ineriartornissaa naatsorsuutigineqarpoq. Atuartut eqeersimaarnerulersimapput, kammalaatiginnerulersimapput ilinniarusussuseqalersimapput atuartitsinerlu eqqis-sisimanarnerulersimalluni. Suliniut ersarissoq piuminartoq ingerlaannartumillu angusaqarfusooq.

Nuummi atuarfinni anitsiarfimmi atuartut angajullit ilinniartitsisuliullugit pinnguartitsisut ukioq kingulleq aallartinneqarsimapput. Suliniutillu malunnaatilimmik atuartoqatigiinnut sunniuteqarsimanera assorsuaq iluatinnarpoq, nunalu tamakkerlugu **”Atuarfimmi Timersorneq”**-rup suliniuteqalerniarluni siunniussisimanera tapersersorneqarnissaa pisariaqarluinnarluni.

”Atuarfimmi Timersorneq”-rup Nunat Avannarliit atuarfimmi timersormik kattuffiit suliqateqarnini nukittorsaqqinniarlugu ilaasortanngoqqissimavoq, taamaasillunilu nunatsinni atuartaqqat nittartakkat atorlugit nunani avannarlerni ukioqatitik unammeqatigisinnaalissavaat atuarnerup nalaani timip aalanerulernissaanik siunertalinnut peqataallutik. Taasumallu saniatigut suliu-teqarnernut assigiinngitsorpasuarput peqataasinnaalerneq pissangalluta malinnaavigissavarput.

”Atuarfimmi Timersorneq”-rup Atuarfitsialaap iluani sakkussatut ullutsinnut naleqqulluinnarluni piareersimavoq, taamaasillunilu atuarfiit suleqatigalugit minnerunngitsumillu ilinniartitsisunik pikkorissaaqataanissaminut aamma peqataalereerluni aallartissimavoq. Taamaammat tunngaviusumik aningaasatigut tapersersorneqarnissaa aammalu ataavartumik aningaasanut inatsit aqutigalugu tapiiffigineqartalernissaa avaqqukkuminaappoq. Siunissami innuttaasut timikkut aalanerulernissaat sorpassuiartigut siunnerfigineqarsimavoq, Atuarfimmilu Timersornerup atuartut atuarnerup nalaani aammalu atuarnerup kingorna periarfissaqartuarnissaat suliniutigaat, pitsassuit piuminartut tigussaasullu.

Aningaasat 1.8 mio. kr. nunatsinni meeqqat tamarmik sullinneqarnissaat eqqarsaatigalugit annertugisassaangimmata isumalluarpunga siunnersuut partiinit tamanit taperserneqarnissaa.

Meeqqammi inuuneranni siusissukkut ineriartornerannut aningaasaliineq nunami ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu isumaginnikkut peqqinnissakkullu aningaasaliinerussaaq pitsaasoq imminillu akikutsoortussaq.

Ilisimatuussutsikkut uppersarneqareerpoq meeqqat timersornerusut ilinniartitaanermikkut aqutissiuunneqarlutik tassaasut ilinniakkamikkut angusaqarnerullutillu katataasut ikinnerusartut. Assersuuteqassangumalu taasinnaavara ilisimatuussutsikkut uppersarneqarsimammat arpassimalluni silaannarissarsimallunilu meeqqat allatut ilinniarnissaminnut nukissaqarnerulersarlutillu atuartinneqarnerminni tusarnaarsinnaanerusartut. Ilisimatuussutsikkut misissorneqarsimanngikkaluartoq taasariaqarluinnartoq tassaavoq meeqqat atuartuaqqat Ittoqqortoormiini timersortinneqartarsimasut atuartinneqarnermi nalaani tusarnaarsinnaanerulersimallutillu ilikkagaqarsinnaanerat qaffassimasoq.

Siunnersuutip aningaasatigut kingunissai

Siunnersuutip piviusunnngortinneqarneratigut soorlu taasissutissartaani tunngavilersuutinilu allassimasoq aningaasartuutitik atuinermik kinguneqassaaq. 1,8 mio. kr. Ukiumoortumik aningaasartuutigineqartassasut naatsorsuutaavoq imatut tunngavilersuutitaqartumik:

Aningaasartuutitssat missingersorneri 2012	
Aturfimmi timersornermi sammisassaqtitsinerit	650.000
Allaffissorneq, projektumik aqutsineq aammalu siunnersortinut aningaasartuutit	200.000
Sulisunut aningaasartuutit	800.000
Ataavartumik aningaasartuutit	150.000
Katillugit	1.800.000